

Radiograf Rådets uddannelsesmøde 2023

Den 20. marts 2023 afholdt Radiograf Rådet uddannelsesmøde på UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole i Odense. På mødet bidrog aktører i og omkring radiograffaget til drøftelser om fagets fremtid. Blandt dagens emner var blandt andet kvalitet i uddannelse, reduktion af frafald, afhjælpning af personalemangel og kompetenceudvikling.

Indhold

Velkomst og dagens fire spor	1
Dagens debat i to blokke	2
Første blok: Uddannelse, kvalitet og reduktion af frafald	3
Karin Friis Bach: Der skal mere fleksibilitet i uddannelsen og sundhedsvæsenet	3
Pointer fra plenumdebatten	4
Anden blok: Livet i klinikken, afhjælpning af personalemangel og kompetenceudvikling	5
Poul Blaabjerg: Klinikken skal kunne rumme, at der skal uddannes flere radiografer	5
Pointer fra plenumdebatten	6
Afrunding	7

Velkomst og dagens fire spor

Under velkomsten fortalte konstitueret formand for Radiograf Rådet Christian Gøttsch Hansen om, hvordan verden har ændret sig siden Radiograf Rådets uddannelsestopmøde den 20. september 2022.

Blandt andet er der, fremhævede Christian Gøttsch Hansen, kommet en ny regering, som i sit grundlag "Ansvar for Danmark" nedsætter en Sundhedsstrukturkommission, som blandt andet skal belyse, hvordan man i fremtiden kan organisere sundhedsvæsenet.

Samtidig kører Robusthedskommissionen fortsat. Den skal komme med anbefalinger til at iværksætte tiltag, der kan sikre mere personale, bedre arbejdsmiljø og mere tid til kerneopgaven. Og så skal den belyse, hvordan andre personalegrupper end de autoriserede sundhedspersoner kan løse kliniske opgaver.

Derudover argumenterer Danske Regioner i sit forskningsudspil for, at flere sundhedsfaglige skal forske. Og VIA og Region Midt arbejder fortsat ihærdigt på en radiografuddannelse i Herning.

Alt dette og meget andet er, sagde Christian Gøtttsch Hansen, bagtæppet for dagens debat.

På den baggrund fortalte Christian Gøtttsch Hansen, at formålet med uddannelsesmødet er at kunne drøfte uddannelsespolitiske spor, og hvilke skinner der skal lægges, så radiograffaget kan trives og udvikles. Og med det præsenterede han dagens fire spor:

- Kvalitet i uddannelsen.
- Reduktion af frafald på uddannelsen
- Afhjælpning af personalemangel
- Kompetenceudvikling

Det er de brede spor, forklarede Christian Gøtttsch Hansen, som i kombination er med til at fremtidssikre fremtiden. Men den færdige rute mangler.

“Vi må lægge skinnerne, mens vi kører – blandt andet, fordi vi ikke er de eneste, der hælder brændstof på toget. Verden forandres fortsat og vi er ikke de eneste, der er interesserede i, at vi når hurtigt frem til destinationerne. Det er derfor vigtigt vi er på tæerne, så der ikke er andre, der får lagt nogle skinner før os, som fører til endestationer uden perspektiv for vores profession. Succeskriteriet for i dag er ikke to streger under ét resultat, men en god debat,” afsluttede Christian Gøtttsch Hansen sin velkomst. Herefter gav han ordet til dagens moderator, journalist Anja Bo.

Dagens debat i to blokke

På uddannelsesmødet sad deltagerne i bordklynger efter region.

Under dagens første blok skulle deltagerne ved hvert bord og i plenum diskutere de to første spor: kvalitet i uddannelsen og reduktion af frafald. I denne blok indgik også et video-oplæg fra Karin Friis Bach, formand for Danske Regioners sundhedsudvalg.

Under dagens anden blok skulle deltagerne efterfølgende først ved bordet og derefter i plenum diskutere de to sidste spor: afhjælpning af personalemangel og kompetenceudvikling. I denne blok indgik også et video-oplæg fra Poul Blaabjerg, hospitalsdirektør, Aarhus Universitetshospital.

Første blok: Uddannelse, kvalitet og reduktion af frafald

Anja Bo bød velkommen til dagens først blok, hvor deltagerne ved bordene diskuterede tre spørgsmål, der knyttede sig til de to første spor:

- Hvordan bliver uddannelsen mere attraktiv for de rette studerende?
- Hvordan øger vi bedst læring for de studerende i klinikken?
- Hvordan kan vi lære af frafald og mistriivsel blandt studerende?

Efter diskussionen ved bordene blev der samlet op og debatteret i plenum, inden video-oplægget med Karin Friis Bach blev vist, og debatten fortsatte.

Karin Friis Bach: Der skal mere fleksibilitet i uddannelsen og sundhedsvæsenet

I video-oplægget med Karin Friis Bach, der er formand for Danske Regioners sundhedsudvalg, blev hun stillet følgende spørgsmål og gav følgende svar:

- *Hvilke problematikker i sundhedsvæsenet er det, radiograffaget i særlig grad skal tænke sig til i forhold til?*
Fremtidens patienter og behandlingsmuligheder bliver anderledes, og det skal faggrupperne tilpasse sig til. Der bliver flere ældre og flere multisyge, og der kommer ny teknologi.
- *Hvilke tilpasninger er der brug for i uddannelsen?*
Uddannelsesområdet kan gøres mere fleksibelt. Der har været en trend henimod specialisering, og det skal der også være, men der er også brug for flere, der er dygtige i bredden. For meget specialisering skaber også et fragmenteret sundhedsvæsen, og den demografiske udvikling kræver kompetencer, der i højere grad går på tværs. Det kan også være, man skal have nogle, der ikke tager den fulde uddannelse, men som fungerer som assistenter og løse nogle af de basale opgaver. Det vil give fleksibilitet i sundhedsvæsenet.
- *Hvilke fordele og faldgruber ser du ved sådanne assistentfunktioner?*
Det vil gøre det nemmere at udnytte personalet bedre, og så specialiseret personale kan bruges, hvor de gavner mest. De kan også sluse flere ind på sundhedsfaglige opgaver og måske ind på uddannelserne.
- *Hvilken position vil det stille autoriserede faggrupper i, hvis man indfører assistentfunktioner?*
De vil i højere grad kunne bruge deres faglighed, fordi de vil kunne få aflastning på nogle af de opgaver, der ikke kræver så høj faglighed. Det vil måske kunne betyde mere spændende stillinger.
- *Hvordan kan man sikre kompetenceudvikling, når der mangler personale til at løse kerneopgaverne?*
Det er en ledelsesopgave, selvom det ikke er en nem opgave. Men vi kan ikke undvære kompetenceudvikling – også på grund af den demografiske og teknologiske udvikling.

Pointer fra plenumdebatten

I plenumdebatten i denne blok blev blandt andet følgende pointer og idéer desuden nævnt og drøftet:

- Man bør tænke åbent hus-arrangementer bredere, så man ikke kun får fat i dem, der allerede er opmærksomme på uddannelsen
- Man bør udbrede kendskabet til radiograffaget på gymnasieniveau, blandt andet ved besøg fra afdelingerne på gymnasier i optageområdet hvert år
- Højere adgangskrav kan måske gøre uddannelsen mere attraktiv, gøre det til et privilegium at blive optaget og reducere frafaldet
- Modsat: Vi skal ikke op på en piedestal og gøre os så specielle, men være tilgængelige og appellere bredt
- Uddannelsessteder og klinik skal kunne rumme de studerende og deres mulige udfordringer, og det er et problem, at nogle studerende med udfordringer tager ressourcer fra andre studerende og belaster klinikken
- Stråleterapien i Syddanmark har gode erfaringer med, at de studerende, når de er i klinik, altid har en navngiven person, de kan gå til; og de forsøger at afdække, hvordan den enkelte studerende lærer bedst
- Onboarding anvendes, når man ansætter radiografer. Bruger man samme redskab til de studerende, kan det muligvis virke fastholdende
- Socialisering af de studerende i klinikken er et vigtigt, fastholdende element. Vi skal alle vænne os til, at de unge har nogle andre forventninger til hverdagen, livet og hvordan man skal lære. De studerende vil også, som alle andre, have fleksibilitet, der passer til deres liv
- Absalon i Næstved har sendt nogle af de studerende i klinikken på første semester. Nu er erfaringen, at det hold, der kom i klinik først, hænger mest. De skal først gøres mere egnede til klinikken
- Nogle studerende er meget optagede af at bestå deres eksamener på skolen, og det kan opleves som, at det overskygger lysten til at lære i klinikken. Derfor bør der være større sammenhæng mellem skole og praktik
- En udfordring for de studerendes trivsel i praktik er, at de somme tider møder, eller får at vide af deres vejleder at de vil møde, radiografer, der ikke er glade for at have studerende. Samtidig står det i alle jobopslag, at man skal være med til at oplære og uddanne studerende. Det er ikke rimeligt, at de studerende forventes at møde ind med lige meget åbenhed, hvis ikke de bliver mødt af det samme. Der er e-kurser i brandsikring – kunne man få e-kursus i at håndtere studerende
- Blandt andet lød det fra de studerendes bord, hvor blandt andre alle bestyrelsesmedlemmer af Radiografstuderende Danmark (RSD) var repræsenteret, at man ikke bry-

der sig om retorikken om "den rigtige studerende". Der er, lød det, en forkert opfattelse af, at studerende fra kvote 1 nødvendigvis er de dygtigste. Man bør, mente de studerende, tage flere ind via kvote 2.

Anden blok: Livet i klinikken, afhjælpning af personalemangel og kompetenceudvikling

Efter frokost bød Anja Bo velkommen til dagens anden blok, hvor deltagerne ved bordene diskuterede tre spørgsmål, der knyttede sig til de to sidste spor:

- Hvordan udnytter vi eksisterende ressourcer i klinikken?
- Hvordan sikrer vi kompetenceudvikling for alle?
- Hvordan imødegår vi rekrutteringsudfordringen?

Efter diskussioner ved bordene blev der igen samlet op og debatteret i plenum, inden videooplægget med Poul Blaabjerg blev vist, og debatten fortsatte.

Poul Blaabjerg: Klinikken skal kunne rumme, at der skal uddannes flere radiografer

I video-oplægget med Poul Blaabjerg, der er hospitalsdirektør for Aarhus Universitetshospital, blev han stillet følgende spørgsmål og gav følgende svar:

- *Hvilke personalerelaterede behov bør radiograffaget tænke sig ind i?*
Der mangel på radiografer. På AUH har man 250 radiografer og mangler 33. Der er desuden en stor teknologisk udvikling, der skal ses sammen med manglen.
- *I hvor høj grad skal kompetenceudvikling være en del af løsningen på sundhedsvæsenets problemer?*
Der laves mere og mere billeddiagnostik, og AI er et område, der vil vokse. Det bør radiografer interessere sig for og mestre, og der kan radiografer også være den menneskelige komponent i mødet med patienten.
- *Hvilken efterspørgsel er der på videreuddannet personale?*
Den er stor og matches af, at der hele tiden er brug for at udvikle radiograferne i takt med den teknologiske udvikling.
- *Ser du assistentfunktioner som en del af løsningen på personalemanglen?*
Det er altid værd at kigge på, om man kan justere opgaveporteføljen, når man mangler medarbejdere. Men dilemmaet er, at de, der ville skulle være assistenter, vil blive rykket fra f.eks. den kommunale sektor, hvor der også er mangel på personale. Så man rykker problemet fra ét sted til et andet. Derfor kan assistentfunktioner måske være en kortsigtet løsning, men det kan ikke være en permanent løsning.

- *Findes en mere permanent løsning i AI eller i uddannelsen af flere radiografer?*

Ideelt set skal der uddannes flere radiografer, og det skal sikres, at uddannelsen ligger tæt ved, hvor man ønsker at uddanne sig. Radiograferne har også en særlig mulighed for at kigge ind i AI og teknologi.

- *Hvordan skal man uddanne flere radiografer, hvis klinikken mangler kapacitet til de studerende?*

Det er vanskeligt. Der er mange studerende igennem. Det er et stort privilegium, men det er også en belastning. Derfor bør man kigge på, hvordan man tænker uddannelse. Vi har vænnet os til, at der er en bestemt måde, man kommer igennem studieforløbet på. Hvis man gerne vil have flere igennem og bibeholde kvaliteten, må man gøre noget anderledes. Ellers bliver det, der på sigt er løsningen, en belastning her og nu. Kan man gøre det til en mindre belastning i klinikken og måske endda se det som en ressource helt fra starten? Efterspørgslen er der, og derfor skal der findes en løsning.

Pointer fra plenumdebatten

I plenumdebatten i denne blok blev blandt andet følgende pointer og idéer desuden nævnt og drøftet:

- En assistent er en medarbejder, der ikke er fleksibel, fordi de nok ikke kan gå i vagt eller i alle rum
- Assistenten, der f.eks. har læst de første to år af radiografuddannelsen, kan være mere attraktive end f.eks. sosu'er
- Nogle har rigtig gode erfaringer med at arbejde sammen med sosu'er, som kan tage patienter ind, spritte af og lægge venflon
- De studerende kan bruge hinanden som ressourcer, både sociale og fagligt
- Skal man have flere studerende, er der brug for omstruktureringer, så de kan gå med i vagt
- Hvis man ansætter studerende i studiejobs, kunne det være en del af løsningen på personalemangel, og så ville der ikke være brug for assistenter
- Klinikken skal tænke mere i læringsmiljøer for de studerende – superbrugere og vejledere kan tage grupper af studerende
- Tillæg for at gå i vagt med studerende om aftenen eller lignende kunne skabe mere læring
- Der er brug for lønforhøjelser, før man kigger på arbejdsmiljø
- En del af fastholdelse bør være en synlig karrierevej ud over basis, blandt andet er der brug for en kandidatuddannelse i radiografi
- Modsat: Vi risikerer at videreuddanne radiografer ud af klinikken
- Hvis der kommer en assistent, der tager patienten ind, lægger venflon osv., er radiografen bare knaptrykker

- Der er kun brug for et begrænset antal kandidater i klinik – det vil være utilfredsstillende, hvis man ikke kan bruge det
- Der bør være udviklingsradiografer, ligesom der er udviklingssygeplejersker. Det kan være en aftagefunktion for radiografer med en kandidatuddannelse
- Chefradiografer søger radiografer med kandidatuddannelser, men der er ikke ansøgere nok
- Kompetenceudvikling skal tænkes bredere - ikke kun kurser, men også morgenmøder, gå hjem-møder, fem faglige minutter osv.
- Ubesatte fuldtidsstillinger kan opløses til flere studiejobs til radiografstuderende

Afrunding

Efter dagens debat rundede konstitueret formand for Radiograf Rådet Christian Gøtttsch Hansen af:

”Løsningerne starter i vores eget felt. Jeg er glad for at høre de studerende i dag. Vi skal være der for de studerende og tage dem med ind i arbejdsfællesskabet. Vi skal ville dem, og det skal vi vise dem – ellers finder de på noget andet at lave.

Jeg glæder mig også over at høre, at der er efterspørgsel på radiografer med kandidatuddannelser. Det er værdifuldt med forskning i eget genstandsfelt, og de unge i dag vil kunne se nogle klare og forskellige karriereveje. Kandidater kan nogle gange forsvinde ud af faget, men det har vi også brug for. Vi har brug for, at der også er radiografer, der kommer til at sidde i sundhedsstyrelsen og i FH og alle mulige andre steder. For det er nemmere at diskutere med folk, der forstår vores fag.

Der har været en god og engageret debat i dag, og jeg tager alle inputs med videre”.